

Rapport fra prosjektet «Utprøvende behandling ved helseplager attribuert til amalgamfyllinger»

 Lars Björkman, forskningsleder Bivirkningsgruppe for odontologiske biomaterialer

I 2012 fikk Bivirkningsgruppen for odontologiske biomaterialer ved NORCE i oppdrag fra Helsedirektoratet å gjennomføre et prosjekt med utprøvende behandling rettet mot pasienter med langvarige medisinsk uforklarte helseplager (MUPS) som de selv mente hadde sammenheng med amalgamfyllinger. Pasientene ble på forhånd undersøkt av tannlege og lege i henhold til gjeldende retningslinjer og fikk deretter skiftet ut alle sine amalgamfyllinger. Etter utskiftingen av amalgamfyllingene var intensiteten av generelle helseplager betydelig lavere enn før amalgamutskiftingen. Minskningen var også betydelig større enn forandringen i sammenligningsgruppen, som ikke skiftet ut amalgamfyllinger. Helseøkonomiske analyser indikerte at fjerning av amalgamfyllinger hos denne pasientgruppen var en svært kostnadseffektiv intervensjon, og beregninger viste at amalgamfjerning kunne være kostnadsbesparende over både 5 og 10 år. Gyldigheten for resultatene er begrenset til pasienter som oppfyller kriteriene som ble brukt i prosjektet.

I stortingsmelding nr. 35 (2006-2007) «Tilgjengelighet, kompetanse og sosial utjevning — Framtidas tannhelsetjenester» ble det foreslått å igangsette et samarbeidsprosjekt mellom spesialisthelsetjenesten og tannhelsetjenesten om behandling som blant annet kunne omfatte utskifting av fyllinger ved mistanke om bivirkninger. Bakgrunnen for forslaget var utfordringen med å etablere et tilfredsstillende behandlingstilbud for pasienter med generelle diffuse plager som de selv mistenkte kunne være forårsaket av tannfyllingsmaterialer, f.eks. amalgam. Målet med prosjektet var å få mer kunnskap om eventuelle forandringer av helseplager etter utskifting av amalgamfyllinger.

Resultatene fra prosjektet er sammenfattet i rapporten «Utprøvende behandling ved helseplager attribuert til amalgamfyllinger. En prospektiv kohortstudie» (1). En del resultater fra prosjektet er tidligere presentert i Tidende (2,3). Hele rapporten kan lastes ned

fra internett (<https://hdl.handle.net/11250/3017500>) og en kort sammenfatning er publisert i Bivirkningsgruppens informasjonsblad «Bivirkningsbladet» (oktober 2022) (4).

Rapporten inneholder en anbefaling fra prosjektgruppen:

«Prosjektgruppen anbefaler derfor at det vurderes om det etter fastsatte kriterier kan gis støtte til utskifting av amalgamfyllinger som utprøvende behandling ved helseplager som attribueres til amalgamfyllinger. For en eventuell behandling bør både lege og tannlege undersøke pasienten, og det bør foretas en vurdering av risiko for bivirkninger og komplikasjoner ved fjerning av amalgamfyllinger som beskrevet i Helsedirektoratets retningslinjer (IS-1481). Det finnes per i dag ingen diagnostiske verktøy for å diagnostisere generelle helseplager som er relatert til amalgamfyllinger. I slike tilfeller bør tannlegen, etter ekspertråd og med informert samtykke fra pasienten, kunne benytte utprøvende behandling dersom det etter tannlegens og legens vurdering kan gi håp om å gjenvinne helse eller lindre lidelse. Slik utprøvende behandling bør ifølge Helsinkideklarasjonen i alle tilfeller registreres og gjøres til gjenstand for forskning for å finne ut behandlingens sikkerhet og effekt.»

I flere titalls år har offentlig støtte til utskifting av fyllinger ved langvarige helseplager som ledd i medisinsk rehabilitering vært mulig i Sverige (5).

REFERANSER

1. Björkman L, Musial F, Alræk T, Werner EL, Hamre HJ. Utprøvende behandling ved helseplager attribuert til amalgamfyllinger. En prospektiv kohortstudie. Bergen: NORCE; 2022. Rapportnummer: 28-2022-NORCE Helse og samfunn. (<https://hdl.handle.net/11250/3017500>).
2. Resultater fra ny forskningsrapport: Medisinsk uforklarte symptomer minsket etter fjerning av amalgamfyllinger. Nor Tannlegeforen Tid. 2020; 130: 936
3. Kostnadseffektivt å fjerne amalgam-fyllinger hos pasienter med helseplager de mistenkte var påvirket av amalgam. Nor Tannlegeforen Tid. 2022; 132: 640-1
4. Bivirkningsbladet (oktober 2022). (<https://bivirkningsgruppen.norceresearch.no/informasjon-og-forskning>).
5. Regeringskansliets rettsdatabaser. Tandvårdsförordning (1998:1338), § 7. (<https://rkrattsbaser.gov.se>).